

1. ИЗВЕШТАЈ О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2008. ГОДИНИ

1.1. Резиме

Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2008. години (у даљем тексту: Извештај за 2008. годину) је аналитички преглед додељене државне помоћи у 2008. години. Ради свеобухватности прегледа и праћења кретања дати су упоредни подаци за 2006. и 2007. годину, а поједини подаци су исказани и за 2003, 2004. и 2005. годину.

Извештај за 2008. годину садржи податке прикупљене непосредно од давалаца државне помоћи, путем посебних упитника (образаца). Почев од Извештаја за 2005. годину, примењује се, у највећој могућој мери, методологија која је прописана од стране Европске комисије у области извештавања о државној помоћи. У изради Извештаја за 2008.г. још увек није могућа потпуна примена ове методологије иако је Закон о контроли државне помоћи усвојен у Народној скупштини Републике Србије 8. јула 2009. године (у даљем тексту Закон). Но, како је Законом прописана обавеза доношења подзаконских аката до дана почетка његове примене - 1. јануара 2010. године, то ће и министарство надлежно за послове финансија, до наведеног датума, ближе прописати методологију израде годишњег извештаја, рок за достављање података овом министарству и рок за подношење извештаја Влади (члан 23. Закона). До дана почетка примене Закона, Влада ће образовати Комисију за контролу државне помоћи,(у даљем тексту: Комисија) која ће бити надлежна да оцењује дозвољеност пријављене, односно додељене државне помоћи и донети подзаконска акта којима ће се ближе прописати начин и поступак пријављивања шеме државне помоћи и индивидуалне државне помоћи, као и правила за доделу, односно оцену дозвољености пријављене и додељене државне помоћи.

У 2008. години у Републици Србији је додељена државна помоћ у укупном износу од 53.545 милиона динара, односно 657,26 милиона ЕУР,¹⁾ што је за 11,8% више у односу на укупно додељену државну помоћ у 2007. години (47.892 милиона динара, или 598,75 милиона ЕУР), односно за 44,7% више у односу на исти параметар у 2006. години (37.005 милиона динара, односно 439,53 милиона ЕУР).

Учешће државне помоћи у БДП је смањено са 2,00% у 2007. години на 1,91% у 2008. години.

Према методологији Европске уније, која је примењена у изради Извештаја за 2008.годину, државна помоћ се дели према примарним циљевима доделе, на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ,
- регионалну државну помоћ

---

1) Просечан курс за ЕУР у 2008.г. – 81,4672 дин. – извор података: Народна банка Србије

У 2008. години је додељена **хоризонтална државна помоћ** у апсолутном износу од **36.535 милиона динара, или 448,46 милиона ЕУР**, што у односу на 2007. годину представља повећање за 0,2%, а у односу на 2006. годину повећање за 45,2%. Учешће ове категорије у укупно додељеној државној помоћи у 2008. години је износило 68,3%. Поређења ради, у 2007. години учешће хоризонталне државне помоћи је износило 76,1%, а у 2006. години 68,0 % у укупно додељеној државној помоћи.

У структури хоризонталне државне помоћи, највећи део је усмерен у развој малих и средњих предузећа и социјални програм за решавање питања вишка запослених у предузећима која су у процесу реструктурисања и санације.

Секторска државна помоћ је у 2008. години у апсолутном износу већа за 47,3 % у односу на 2007. годину и за 27,5 % већа у односу на 2006. годину. За ове циљеве **додељено је у 2008. години 13.777 милиона динара, или 169,12 милиона ЕУР** највећим делом сектору саобраћаја (железнички саобраћај). Учешће секторске државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи у 2008. години износи 25,7 %, у 2007. години 19,5% , а у 2006. години 29,2 %.

Регионална државна помоћ, као посебан облик хоризонталне државне помоћи, у укупно додељеној државној помоћи учествује са 6%, док је у 2007. години ово учешће износило 4,4%, а у 2006. години 2,8%.

Улагање у регионални развој у 2008. години **износи укупно 3.233 милиона динара или 39,68 милиона ЕУР**, а додељено је са :

- нивоа Републике укупно 922 милиона динара, и реализовано је повољним кредитима преко Фонда за развој Републике Србије (911 милиона динара) и пореским подстицајима у износу од 12 милиона динара, и

- нивоа Аутономне покрајине Војводина укупно 2.310 милиона динара и то: субвенцијама у износу од 864 милиона динара и повољним кредитима преко Фонда за развој Аутономне покрајине Војводина у износу од 1.446 милиона динара .

1.2. Методологија за израду извештаја о додељеној државној помоћи

У изради Извештаја за 2008. годину, пошло се од методологије која је у Европској унији прописана у области извештавања о додељеној државној помоћи, а коју земље чланице примењују у изради својих годишњих извештаја. Наведена методологија је, у највећој могућој мери, примењивана у изради претходна три годишња извештаја (за: 2005, 2006. и 2007.г.), па тако и у изради Извештаја за 2008. годину. До почетка примене Закона (1. јануар 2010. године), министарство надлежно за послове финансија ће прописати методологију израде годишњег извештаја, рокове за достављање података овом министарству и рок за подношење извештаја Влади.

Полазне основе за израду Извештаја за 2008. годину су:

- методологија и подаци за 2006. и 2007. годину, који су преузети из Извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2007. години (у даљем тексту: Извештај за 2007. годину);

- подаци о додељеној државној помоћи у 2008. години прибављени путем одговарајућег упитника од давалаца државне помоћи (министарстава, Министарства финансија – Пореска управа, Фонда за развој Републике Србије, Гаранцијског фонда, Агенције за финансирање и осигурање извоза (АОФИ), Агенције за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА); Извршног већа Аутономне покрајине Војводине;

- Уредбе број 659/1999 и Уредбе број 794/2004 Европске комисије;

Извештај за 2008. годину не садржи податке о додељеној државној помоћи у Сектору пољопривреде, лова и шумарства и Сектору рибарства.

2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2008. ГОДИНИ

2.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље

Табела 1.

Показатељ	Јед. мере	2006.год.	2007.год.	2008. год.	Индекси	
					08/06	08/07
Државна помоћ	мил. дин.	37.005	47.892	53.545	144,7	111,8
Државна помоћ	мил. ЕУР ¹⁾	439,53	598,75	657,26	149,5	109,7
БДП ²⁾	мил. дин.	1.987.800	2.329.400	2.790.000		
БДП	мил. ЕУР	23.610	29.125	34.259		
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,86	2,0	1,91		
Јавни расходи ²⁾	мил. дин.	899.300	1.046.900	1.214.800		
Јавни расходи	мил. ЕУР	10.681	13.089	14.912		
Државна помоћ у јавним расходима	У %	4,1	4,5	4,4		
Запослени ²⁾	број	2.026.000	2.002.000	1.999.000		
Државна помоћ по запосленом	дин.	18.265	23.921	26.786	147	112
Државна помоћ по запосленом	ЕУР	217	299	329	152	110
Становништво ²⁾	број	7.450.000	7.366.000	7.366.000		
Државна помоћ по становнику	дин.	4.967	6.501	7.269	146	112
Државна помоћ по становнику	ЕУР	61	81	89	146	110

Извори података:

¹⁾ Народна банка Србије; просечан курс евра за 2008.год. 1€ = 81,4672 дин.

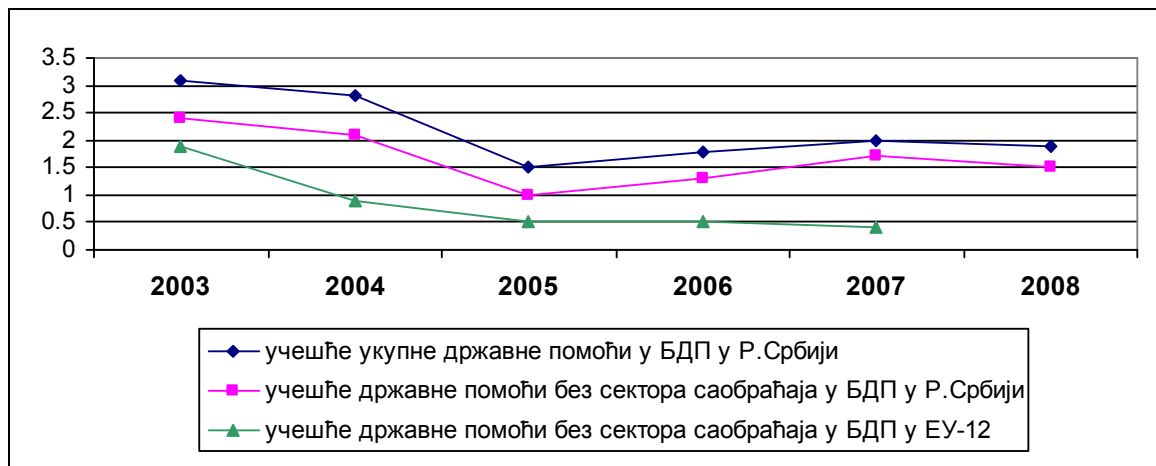
²⁾ подаци за 2008.г : Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2010.годину, са пројекцијама за 2011и 2012.годину, јуни, 2009г.-табела 3; табела 9 и Прилог I, табела 1.

У 2008. години у Републици Србији је додељена државна помоћ у укупном износу од 53.545 милиона динара, што је за 11,8% % више у односу на укупно додељену државну помоћ у 2007. години и за 44,7 % више у односу на исти параметар у 2006. години.

Учешће државне помоћи у БДП у 2008. години износи 1,91%, док је у 2007. години је износило 2,00%, а у 2006 години 1,86%.

Кретање учешћа државне помоћи у БДП у периоду 2003.- 2008. године

Слика 1.

На слици 1. приказано је кретање учешћа укупне државне помоћи у БДП-у у Републици Србији у периоду 2003. - 2008. године, односно за све године за које је до сада сачињен извештај о укупно додељеној државној помоћи (за 2003. и 2004. годину сачињен је један годишњи извештај). Поред података за Републику Србију о учешћу додељене државне помоћи у БДП-у, без сектора саобраћаја, у периоду од 2003. до 2008. године, дати су и последњи објављени подаци за 2007. годину, за земље које су приступиле Европској унији ¹⁾2004. и 2007. године (ЕУ-12). Може се закључити да је помоћ у наведеним земљама, после релативно високог учешћа у години пре и непосредно после приступања Европској унији, задржала учешће од 0,4% БДП-а.

1) Извор података: EU/Competition-State Aid-Scoreboard, 2007.g.

2. 2. Додељена државна помоћ у Републици Србији у поређењу са земљама чланицама Европске уније

Табела 2.

Давалац државне помоћи	Укупна државна помоћ без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства	
	У мил. ЕУР	Учешће у БДП у %
Р. Србија 2003.	428,4	2,4
Р. Србија 2004.	423,2	2,1
П. Србија 2005.	223,3	1,0
Р. Србија 2006.	334,3	1,4
Р. Србија 2007.	508,2	1,7
Р. Србија 2008.	520,91	1,5
ЕУ - 27 чланица	49.214	0,40
ЕУ-15 старих чланица	45.406	0,40
ЕУ-12 нових чланица	3.808	0,43
Мађарска	879	0,87
Словенија	115	0,34
Чешка	767	0,60
Словачка	223	0,41
Бугарска	27	0,09
Румунија	296	0,24
Пољска	1.261	0,41

Према методологији Европске уније у области извештавања, у годишњим извештајима земаља чланица се даје и приказ додељених државних помоћи без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства. Сектор саобраћаја је специфичан и као такав је регулисан члановима 70. до 80. Уговора о Европској заједници, који доводе процес либерализације услуга у саобраћају, у непосредну везу са државном помоћи.

У табели 2. приказани су подаци о додељеној државној помоћи у 2007. години, без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства, за поједине земље чланице ЕУ, а према подацима на нивоу Европске уније,¹⁾ док су за Републику Србију приказани подаци за период од 2003. до 2008. године.

Посматрано у апсолутном износу, у поређењу са земљама чланицама Европске уније, Република Србија није доделила висок апсолутни износ државне помоћи, али је њено учешће у БДП-у и даље високо и износи 1,5% док је у Европској унији (свих 27 земаља чланица) 0,40 %, а у 12 земаља које су 2004, односно 2007. године постале чланице Европске уније учешће државне помоћи у БДП-у, без сектора саобраћаја, ово учешће износи 0,43 %.

1) Извор података: EU/Competition-State Aid-Scoreboard, 2007.g.

2.3. Категорије државне помоћи

Према методологији Европске уније, државна помоћ се, према примарним циљевима доделе, дели на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ, и
- регионалну државну помоћ.

Хоризонтална државна помоћ је намењена већем броју унапред неодређених корисника и знатно мање нарушава тржишну конкуренцију од секторске државне помоћи. Позитивни ефекти ове категорије државне помоћи су вишеструки, па се из тог разлога сматра мање селективном од секторске државне помоћи.

Секторска државна помоћ је намењена унапред одређеним (познатим) привредним субјектима у појединим делатностима, односно секторима. Ова категорија је знатно селективнија у односу на хоризонталну државну помоћ и самим тим, у већој мери нарушава, или прети да наруши конкуренцију на тржишту. Из наведених разлога, Европска комисија примењује посебна правила за доделу државне помоћи у осетљивим секторима, као што су сектори: челика, угља, синтетичких влакана, бродоградње, што се, у току вођења преговора о Споразуму о стабилизацији и придруживању, по правилу, регулише посебним протоколима. Такође, посебна, врло строга правила за доделу државне помоћи, важе у области санације и реструктурисања привредних субјеката.

Регионална државна помоћ је облик хоризонталне државне помоћи која се додељује са циљем подстицаја привредног развоја неразвијених, односно мање развијених региона, односно подручја, пре свега оних у којима је животни стандард изузетно низак или у којима влада велика незапосленост. Ова категорија државне помоћи се додељује привредним субјектима у регионима где се улагања сматрају оправданим због постојања низа економских, природних, социјалних, демографских или других недостатака.

За потребе овог извештаја, термин „регион“ је усклађен са терминологијом и стандардима Европске уније (економски, односно статистички параметри). Споразумом о стабилизацији и придруживању, који је Народна скупштина Републике Србије ратификовала октобра 2008. године, али није потврђен од стране Европске уније, односно Прелазним трговинским споразумом, чија је једнострана примена са стране Републике Србије отпочела почетком 2009. године, Република Србија је преузела обавезу да у договореном року, изради тзв. регионалне мапе по стандардима НУТС (статистичка номенклатура просторних јединица подобних за доделу државне помоћи). Законом о регионалном развоју, који је 8. јула 2009. године усвојила Народна скупштина Републике Србије, за потребе подстицања регионалног развоја одређено је седам региона (НУТС ниво 2), са даљом поделом према степену развијености у две групе, док су јединице локалне самоуправе, према степену развијености, подељене у четири групе (НУТС ниво 3). Наведена подела према НУТС методологији ће омогућити потпуну примену критеријума Европске уније за правилно усмеравање средстава намењених регионалном развоју. Термин „регионална државна помоћ“ је незаобилазан у исказивању података о државној помоћи у годишњем извештају, при чему је основни критеријум код одређивања овог термина и термина „регион“ и „регионални развој“ у складу са стандардима Европске уније, а не постојећа територијална организација Републике, утврђена Уставом, Законом о територијалној организацији и Законом о локалној самоуправи.

**Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008.г.
по категоријама**

Табела 3.

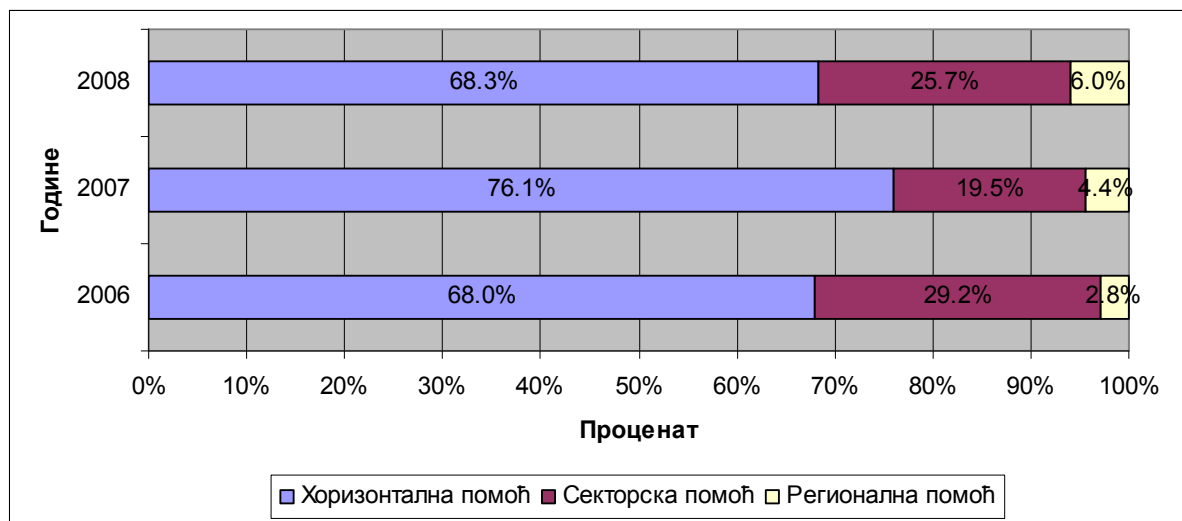
Категорија	2006.год.			2007. год.			2008. год.		
	мил. дин.	мил. ЕУР	учешће у %	мил. дин.	мил. ЕУР	учешће у %	мил. дин.	мил. ЕУР	учешће у %
1.Хоризон. д. помоћ	25.157	298,80	68,0	36.453	455,73	76,1	36.535	448,46	68,3
Истражив. и развој	-	-	-	22	0,28	0,00	2	0,02	0,0
Обука	6	0,07	0,1	2.985	37,32	6,2	-	-	-
Запошља- вање	4.646	55,18	12,5	3.077	38,47	6,4	5.614	68,91	10,5
МСП ¹⁾	10.767	127,89	29,1	17.268	215,90	36,1	19.228	236,02	36,0
Заштита животне средине	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Санација и реструкту- рисање	9.430	112,0	25,5	12.771	159,64	26,7	10.882	133,58	20,3
Подстицање извоза ²⁾	308	3,66	0,8	330	4,12	0,7	809	9,93	1,5
2.Сектор. д. помоћ	10.799	128,27	29,2	9.350	116,90	19,5	13.777	169,12	25,7
Рударство	1.000	11,87	2,7	1.440	18,00	3,0	1.850	22,71	3,5
Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-
Саобраћај	8.858	105,21	24,0	7.239	90,50	15,1	11.108	136,35	20,7
Култура и информи- сање	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Туризам	561	6,66	1,5	379	4,74	0,8	301	3,69	0,6
Остали сектори	380	4,51	1,0	293	3,66	0,6	518	6,35	0,9
3. Регион. д. помоћ	1.049	12,46	2,8	2.089	26,12	4,4	3.233	39,68	6,0
Укупно	37.005	439,54	100,0	47.892	598,75	100,0	53.545	657,26	100,0

1) МСП - мала и средња предузећа

2) краткорочни кредити које је одобрила АОФИ

Структура државне помоћи у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

Слика 2

Према подацима исказаним у табели 3. и приказаним на слици 2. о учешћу појединих категорија државне помоћи у укупном износу додељене државне помоћи у Републици Србији, у 2008. години, највеће је учешће хоризонталне и секторске државне помоћи (94%), регионална државна помоћ је најмање заступљена (6%).

Хоризонтална државна помоћ у апсолутном износу је у 2008. години за 0,2 % већа од износа додељеног у 2007.години, а учешће у укупно додељеној државној помоћи износи 68,3 %, док је у 2007. години је ово учешће износило 76,1 %, а у 2006. години 68,0%.

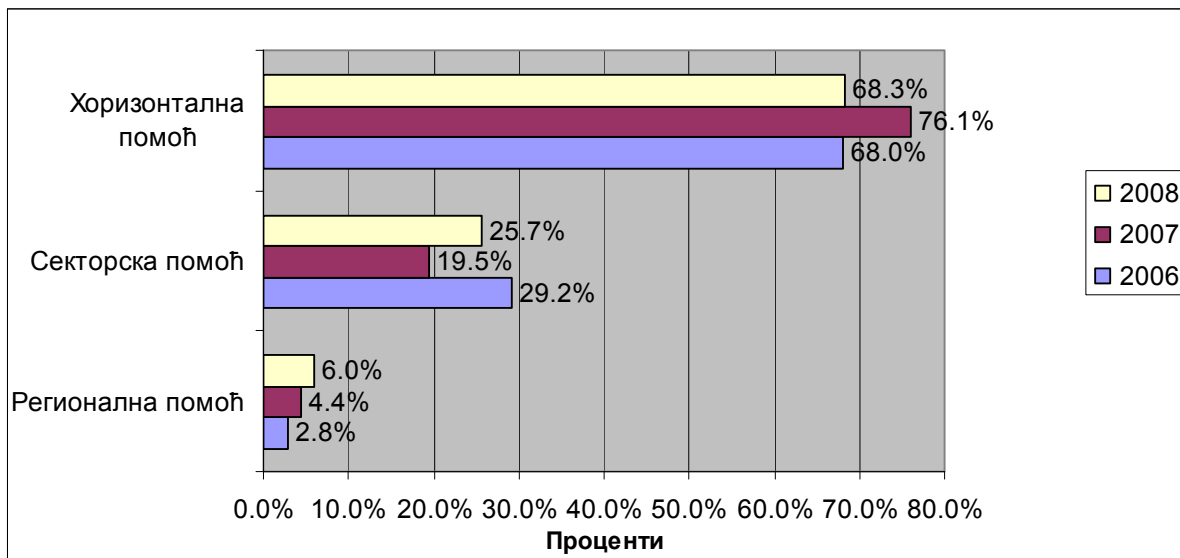
Секторска државна помоћ у апсолутном износу је у 2008. години за 47,3 % већа од износа додељеног у 2007.години. Учешће секторске у укупно додељеној државној помоћи износи 25,7%, док је у 2007. години учествовала са 19,5 %, а у 2006. години са 29,2%.

Државна помоћ намењена **регионалном развоју** у 2008. години је у апсолутном износу већа за 54,7% у односу на претходну годину и учествује у укупно додељеној државној помоћи са 6%, док је у 2007. години учествовала са 4,4%, а у 2006. години са 2,8 %.

Преглед учешћа појединих категорија државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

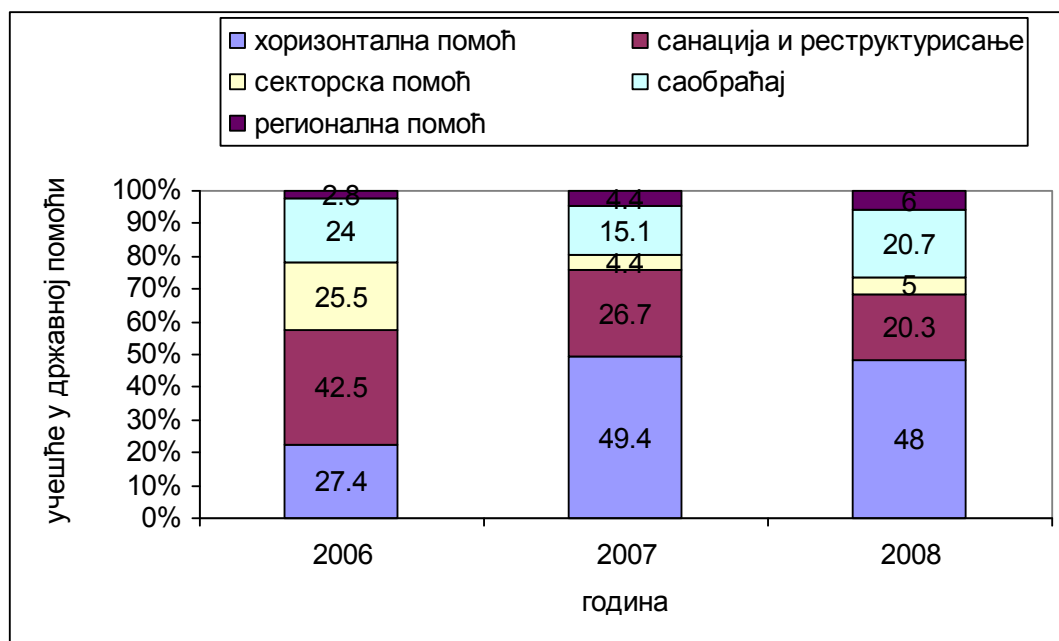
Слика 3.

Подаци приказани на слици 3. о учешћу појединих категорија државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи у 2006, 2007. и 2008. години, показују позитивно кретање, које се огледа у значајном учешћу хоризонталне државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи, иако је у 2008. години ово учешће мање за 7,8% у односу на 2007. годину.

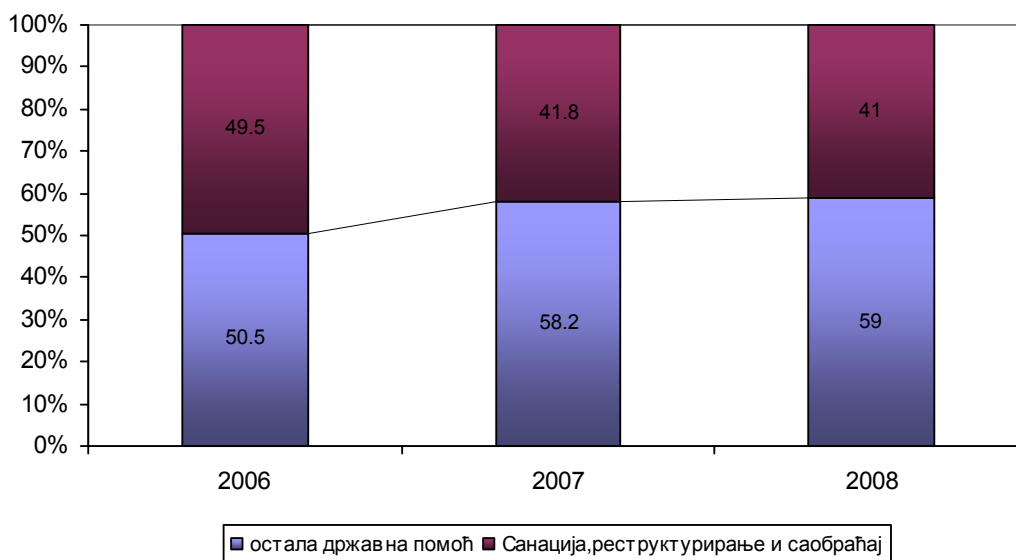
Структура државне помоћи према појединим циљевима доделе у 2006, 2007. и 2008. години

Слика 4.

**Улагања у Сектор саобраћаја и за санацију и реструктурисање
у структури укупно додељене државне помоћи у Републици Србији**

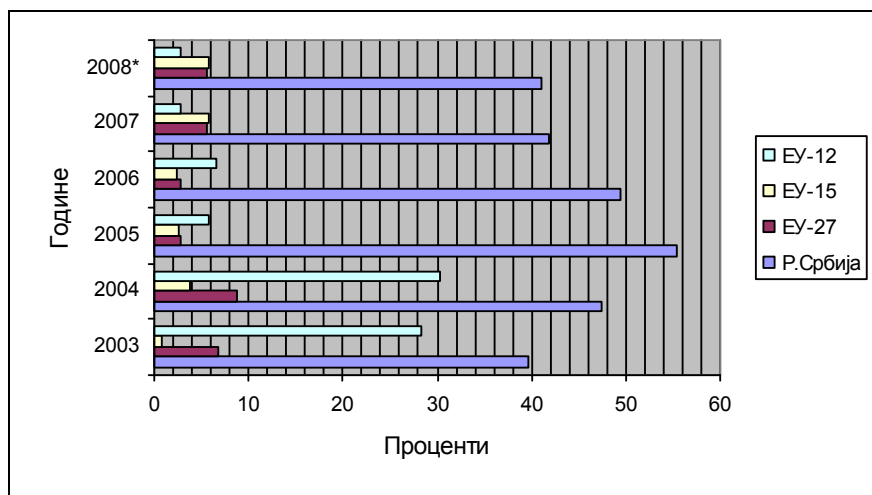
Слика 5

Подаци приказани на сликама 4. и 5. показују позитиван тренд кретања учешћа осталих категорија државне помоћи у укупној државној помоћи, ван државне помоћи додељене Сектору саобраћаја и за санацију и реструктурисање и то од 50,5% 2006. године и 58,2 % 2007. године до 59 % у 2008. години. Улагање у санацију и реструктурисање је смањено у 2008. у односу на 2007. годину за 6,4%, док је улагање у Сектор саобраћаја и то само ЈП ЖТП Србија повећано за 5,6%.

**Преглед учешћа државне помоћи у Сектор саобраћаја и за санацију и
реструктурисање у укупно додељеној државној помоћи у Републици Србији
и у земљама Европске уније* у периоду 2003. - 2008. година**

Слика 6.

*Подаци за земље чланице Европске уније односе се на 2007. годину

На слици 6. приказан је преглед учешћа државне помоћи додељене Сектору саобраћаја и за санацију и реструктурисање привредних субјеката у односу на укупно додељену државну помоћ у Републици Србији у периоду 2003. – 2008. и у земљама чланицама Европске уније, у периоду 2003.- 2007. година. На нивоу Европске уније проценат учешћа се кретао од 8,8% у 2004. години, до 2,7 % у 2007. години.

Ако се посебно посматрају нове земље чланице (ЕУ-12), које су највише утицале на пораст учешћа државне помоћи за санацију и реструктурисање, подаци говоре да је процес приватизације у тим земљама завршен до 2004. године, па је учешће наведеног облика државне помоћи 2004. године у укупној државној помоћи додељеној у тим земљама, износило 30,2%, од када је евидентно значајно смањење овог облика државне помоћи.

2.3.1. Хоризонтална државна помоћ

Структура хоризонталне државне помоћи у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

Табела 4.

Износи у милионима динара

Намена хоризонталне д. помоћи	2006. год.	2007. год.	2008. год.	Индекс 08/06	Индекс 08/07
Истраживање и развој	-	22	2	-	9,0
Обука	6	2.985	-	0	
Запошљавање	4.646	3.077	5.614	121	182
МСП	10.767	17.268	19.228	179	111
Заштита животне средине	-	-	-	-	-
Санација и реструктурисање	9.430	12.771	10.882	115	85
Подстицање извоза	308	330	809	263	245
Укупно	25.157	36.453	36.535	145,2	100,2

Према подацима исказаним у табели 4, хоризонтална државна помоћ је, у апсолутном износу, у 2008. години у односу на 2007. годину, већа за 0,2 %, а у односу на 2006. годину за 45,2%. По намени, средства која су усмеравана за решавање проблема незапослености, значајно су порасла и то за 82% односу на 2007. годину, док су за 15% смањена средства за санацију и реструктурисање у 2008. у односу на 2007. годину.

Учешће појединих врста државне помоћи у хоризонталној државној помоћи у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

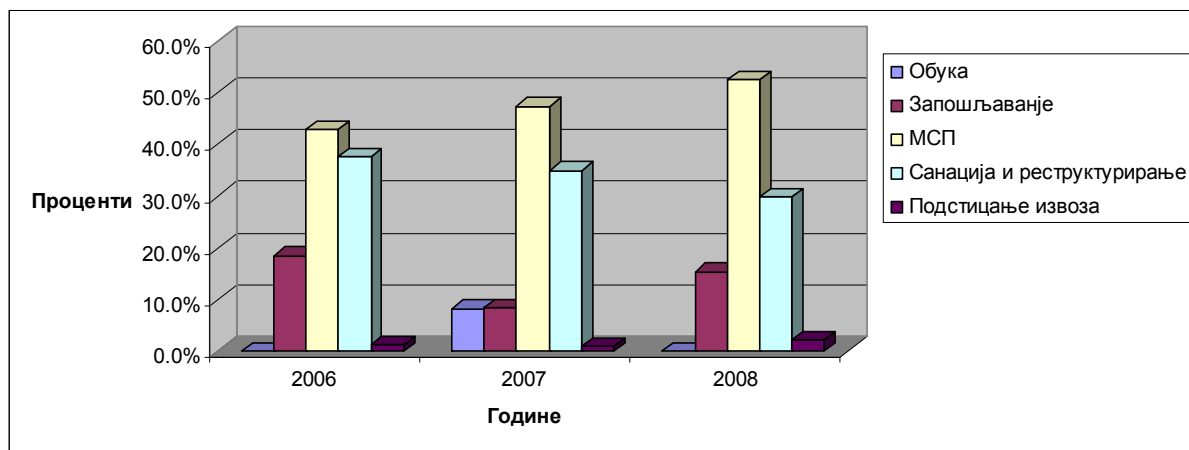
Табела 5.

Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2006.		2007.		2008.	
	износ	у%	износ	у %	износ	у %
Истраживање и развој	-	-	22	0,0	2	0,0
Обука	6	0	2.985	8,2	-	-
Запошљавање	4.646	18,5	3.077	8,5	5.614	15,4
МСП	10.767	42,8	17.268	47,4	19.228	52,6
Заштита животне средине	-	-	-	-	-	-
Санација и реструктурисање	9.430	37,5	12.771	35,0	10.882	29,8
Подстицање извоза	308	1,2	330	0,9	809	2,2
Укупно	25.157	100%	36.453	100%	36.535	100%

Структура хоризонталне државне помоћи у 2006, 2007. и 2008. години

Слика 7.

Хоризонтална државна помоћ према инструментима доделе у 2008. години

Табела 6.
Износ у милионима динара

Врсте хоризонталне државне помоћи	Субвенције	У%	Порески подстицаји	У%	Повољ. кредити	У %	Укупно
1. Хоризонтална државна помоћ	11.278	100	15.782	100	9.475	100	36.535
Обука	-	-	-	-	-	-	
Запошљавање	3.894	34,5	54	0,3	1.666	17,6	5.614
МСП	32	0,3	15.638	99,1	3.558	37,5	19.228
Истраживање и развој	-	-		-	2	0,0	2
Санација и реструктурисање	7.298	64,7	90	0,6	3.494	36,9	10.882
Подстицање извоза	54	0,5	-		755	8,0	809
Укупно	11.278	30,9	15.782	43,2	9.475	25,9	36.535

Инструменти доделе хоризонталне државне помоћи, како је приказано у табели 6. показују да је ова категорија државне помоћи, као најмање селективна, реализована у највећој мери применом пореских подстицаја, пре свега за подстицање развоја малих и средњих предузећа и то са 99,1%. Порески подстицаји по својој свеобухватности, јасно постављеним дугорочним циљевима као и могућности праћења и контроле одобравања, представљају најнефективнији инструмент доделе државне помоћи. Укупна хоризонтална државна помоћ је пореским подстицајима финансирана са 43,2 %,

2.3.2. Секторска државна помоћ

Секторска државна помоћ у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

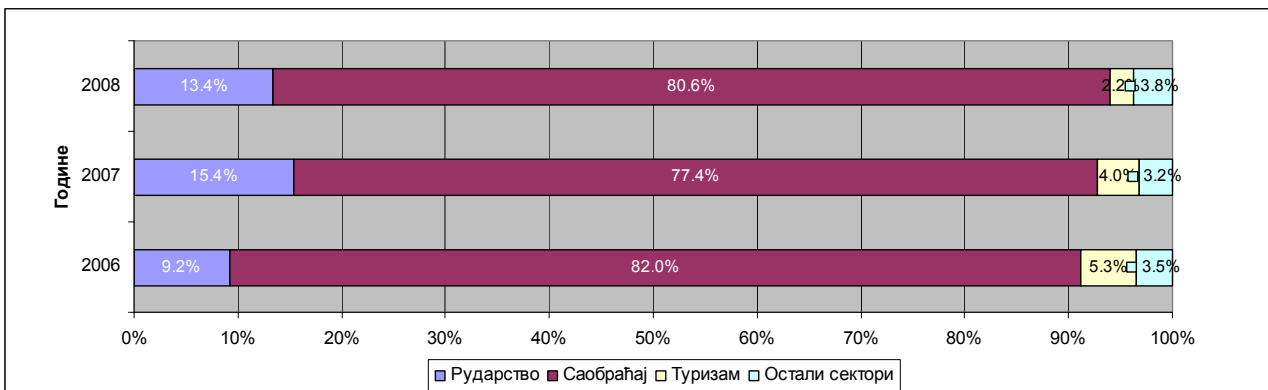
Табела 7.
Износи у милионима динара

Сектор	2006.г.	2007. г.	2008.г.	Индекс 08/06	Индекс 08/07
Рударство	1.000	1.440	1.850	185	128
Челик	0	0	0	-	-
Саобраћај	8.858	7.239	11.108	125	153
Култура и информисање	2.135	-	-	-	-
Туризам	561	379	301	54	79
Остали сектори	380	293	518	136	176
Укупно	10.799	9.350	13.777	127	147

Апсолутни износ додељене секторске државне помоћи је у 2008. години за 47,3% већи у односу на 2007. годину и за 27,5 % већи у односу на 2006. годину.

**Структура секторске државне помоћи у Републици Србији
у 2006, 2007. и 2008. г.**

Слика 8.

Највеће учешће у секторској државној помоћи има помоћ додељена Сектору саобраћаја (и даље само железничком саобраћају, односно ЈП Железнице Србије, као што је то био случај и у претходне две извештајне године). У 2008. години, државна помоћ наведеном сектору износи 80,6 % укупне секторске државне помоћи, односно 77,4 % у 2007. години и 82,0 % у 2006. години.

2.3.3. Регионална државна помоћ

Регионална државна помоћ се додељује у циљу подстицања развоја мање развијених, односно неразвијених подручја, односно региона и усмерена је на ублажавање структурних проблема и регионалне неравномерности у развоју. Ова категорија државне помоћи подразумева мере које подстичу економску активност, са циљем смањења економских, природних, социјалних, демографских и других разлика у тим подручјима, односно регионима.

Регионална државна помоћ у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

Табела 8.

Показатељ	2006.год	2007.год.	2008. год.	Индекс 08/06	Индекс 08/07
Укупна државна помоћ	37.005	47.892	53.545	145	112
Регионална државна помоћ	1.049	2.089	3.233	308	155
% учешћа регионалне државне помоћи у укупној државној помоћи	2,8	4,4	6,0		

Улагање у регионални развој у укупном износу од 3.233 милиона динара, реализовано је путем следећих инструмената доделе: субвенција (864 милиона динара), пореских подстицаја (12 милиона динара), повољних кредита преко Фонда за развој

Републике Србије (910 милиона динара) и преко Фонда за развој АП Војводине (1.446 милиона динара).

Додељена државна помоћ са нивоа Аутономне покрајине Војводина у целости је приказана као регионална државна помоћ.

На основу података из завршних рачуна јединица локалне самоуправе (општине, градови и град Београд), утврђено је да у 2008. години није додељивана помоћ, која би имала карактер државне помоћи. Са овог нивоа власти, у 2008. години додељене су само субвенције приватним предузећима, која пружају услуге јавног превоза и то под истим условима који важе за јавна предузећа, која пружају исту врсту услуга.

2.4. Инструменти доделе државне помоћи

Државна помоћ се додељује из јавних средстава, а у зависности од инструмента доделе, приказује се као стварни или потенцијални јавни расход или утиче на умањено остварење јавних прихода.

У 2008. години, државна помоћ у Републици је додељивана кроз следеће инструменте:

- субвенције,
- пореске подстицаје (порески кредит, престанак пореског дуга, отпис пореза),
- зајмове – повољне кредите.

Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. г. према инструментима доделе

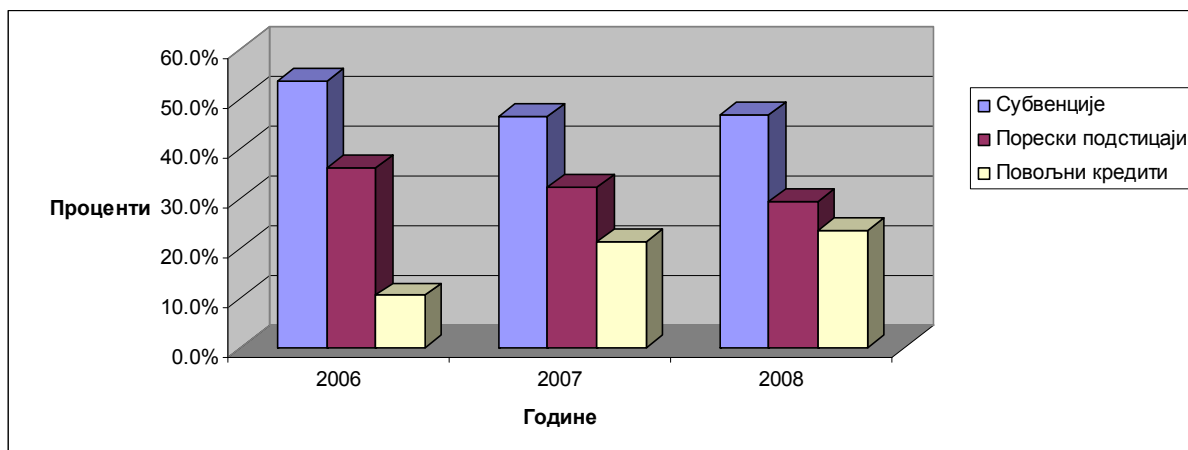
Табела 9.

Инструмент доделе	2006.год	у	2007.год.	у	2008.год	у	Индекси	
		%		%		%	08/06	08/07
Субвенције	19.745	53,4	22.208	46,4	25.100	46,9	127,1	112,4
Порески подстицаји	13.369	36,1	15.517	32,4	15.794	29,5	118,1	101,7
Повољни кредити	3.891	10,5	10.167	21,2	12.651	23,6	325,1	124,4
Укупно	37.005	100,0	47.892	100,0	53.545	100,0	144,7	111,8

У додели државне помоћи у 2008. години значајније су повећани апсолутни износи субвенција и повољних кредита, а порески подстицаји су остали на прошлогодишњем нивоу.

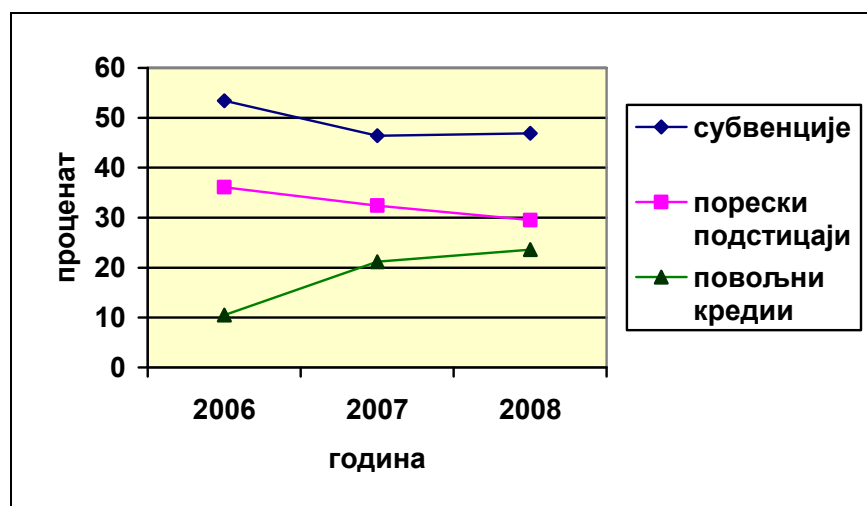
Структура инструмената државне помоћи у Републици Србији у 2006, 2007. и 2008. години

Слика 9.

Кретање учешћа инструмената доделе државне помоћи у 2006, 2007. и 2008. години

Слика 10.

Подаци на сликама 9. и 10. показују да субвенције и порески подстицаји у посматраним годинама бележе пад учешћа у укупно додељеној државној помоћи, а повољни кредити, односно износ државне помоћи као разлику повољније каматне стопе по којима су кредити одобравани у односу на просечну каматну стопу на банкарском тржишту капитала, пораст учешћа.

Раст апсолутног износа и учешћа повољних кредита у укупној државној помоћи је последица повећања износа одобренних кредита, од 19.628 милиона динара у 2006. години, 26.348 милиона динара у 2007. години, до 36.636 милиона динара у 2008. години.

Гаранцијски фонд је у 2008. години издао гаранције за пет корисника у укупном износу од 58.532.472,00 динара, односно 718.479,00 ЕУР, а протестована је гаранција у износу од 5.152.148,00 динара. Стављањем у однос протестованих и издатих гаранција добија се стопа ризика издавања гаранција (конкретно 8,8%) који може бити један од елемената за израчунавање износа додељене државне помоћи. Како издате гаранције нису одобрване предузећима у финансијским тешкоћама и не покривају више од 80% одређене финансијске обавезе, а у поступку одобравања нису утврђени други критеријуми који опредељују издате гаранције као државну помоћ, нема основа за обрачун износа додељене државне помоћи.

**Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2008 . години
према инструментима доделе**

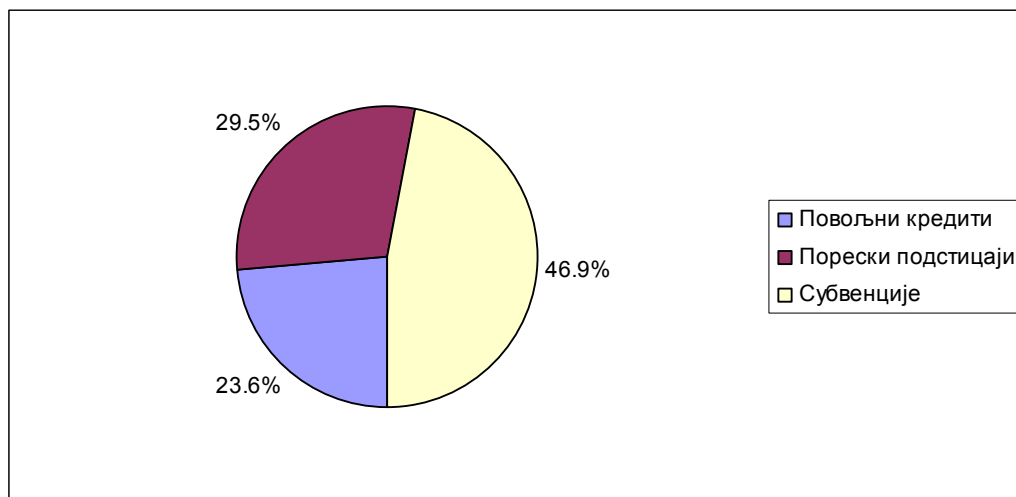
Табела 10.

Износи у милионима динара

Категорија државне помоћи	Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Укупно
1.Хоризонтална државна помоћ	12.278	15.782	9.475	36.535
Обука	-	-	-	
Запошљавање	3.894	54	1.666	5.614
МСП	32	15.638	3.558	19.228
Истраживање и развој	-	-	2	2
Санација и реструктурисање	7.298	90	3.494	10.882
Подстицање извоза	54	-	755	809
2.Секторска државна помоћ	12.958	-	819	13.777
Рударство	1.850	-	-	1.850
Саобраћај	11.108	-	-	11.108
Култура и информисање		-	-	-
Туризам		-	301	301
Остали сектори	-	-	518	518
3.Регионалана помоћ	864	12	2.357	3.233
Републички ниво	-	12	911	923
Покрајински ниво	864	-	1.446	2.310
Укупно	25.100	15.794	12.651	53.545

Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији у 2008. години

Слика 11.

2.4.1. Субвенције

Субвенције су и у 2008. години у Републици Србији, као и у Европској унији¹⁾, најзаступљенији инструмент доделе државне помоћи. У земљама чланицама Европске уније, у 2007. години субвенције су чиниле 50% укупне државне помоћи. У 2008. години, у Републици Србији је овај инструмент био заступљен са 46,9 % у укупно додељеној државној помоћи.

По обухватању релативно великог броја делатности и корисника, највећи давалац државне помоћи у облику субвенција је Министарство економије и регионалног развоја. У циљу решавања вишка запослених, реализацијом социјалног програма у процесу реструктурисања и санације привредних субјеката, ово министарство је доделило субвенције у укупном износу од 7.298 милиона динара, за запошљавање 3.894 милиона динара, и за подстицање развоја малих и средњих предузећа, кластера и пословних инкубатора 32 милиона динара, што укупно износи 12.278 милиона динара.

Министарство за енергетику је доделило субвенције за рудник Ресавица 1.850 милиона динара, а Министарство за инфраструктуру субвенције ЈП “Железнице Србије” у износу од 11.108 милиона динара.

Аутономна покрајина Војводина је доделила субвенције у укупном износу од 864 милиона динара за следеће намене: подстицање запошљавања, развој туризма, мала и средња предузећа, увођење нових технологија и промовисање извоза суфинансирањем учешћа на међународним сајмовима.

Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА) је доделила бесповратна средства у износу од 54 милиона динара.

¹⁾Извор података: europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/2008_autumn_en.pdf

2.4.2. Порески подстицаји

За потребе овог Извештаја, термин „порески подстицаји“ обухвата:

- пореске подстицаје одобрене на основу Закона о порезу на добит предузећа,
- пореске подстицаје одобрене на основу Закона о порезу на доходак грађана, кроз умањење пореза на доходак грађана по основу улагања у основна средства;
- престанак пореског дуга по основу застарелости и отпис пореза по одлуци Владе, за предузећа која се продају у поступку приватизације, односно која су у поступку реструктурисања.

По наведеним основама, порески подстицаји су у 2008. години износили укупно 15.794 милиона динара, а у укупно додељеној државној помоћи учествују са 29,5%.

Структура пореских подстицаја је следећа:

На основу закона о порезу на добит предузећа и Закона о порезу на доходак грађана, привредним субјектима одобрено је:

- 15.638 милиона динара, као порески кредит, за подстицање инвестиционих улагања у постојећа и за отварање нових предузећа, за укупно 16.443 корисника;
- 54 милиона динара за подстицање запошљавања инвалида;
- 12 милиона за циљеве регионалног развоја, за 34 корисника;
- 24 милиона за 68 пореска обвезника по основу опроста пореског дуга због застарелости;
- 66 милиона динара по основу отписа пореза посебном одлуком Владе за 12 предузећа која су у поступку приватизације, односно у поступку реструктурисања.

2.4.3. Повољни кредити

Повољни кредити су заступљени са 23,6 % у укупно додељеној државној помоћи.

Када су у питању кредити под повољнијим условима од услова на банкарском тржишту капитала, износ државне помоћи представља позитивни ефекат повољније каматне стопе по којима су кредити одобравани у односу на референтну (просечну) каматну стопу на банкарском тржишту капитала¹⁾, обрачунато применом прости линеарне методе за период кредитирања.

У 2008. години је одобрено укупно 33.636 милиона динара кредита, што је за 27, 6% више у односу на 2007. годину, (26.348 милиона динара), али је позитивни ефекат повољније каматне стопе у 2008. години 9.970 милиона динара или 2,12 пута већи него у 2007. години (4.699 милион динара), што је резултат веће просечне каматне стопе на тржишту капитала у 2008.години, односно веће позитивне разлике каматне стопе, будући да су кредити одобравани под истим условима.

1) Према подацима Народне банке Србије просечна каматна стопа за краткорочне кредите које су одобравале пословне банке:
 - у 2008.г. је 18,53%, а за дугорочне кредите 15,80 % (Статистички билтен НБС децембар 2008-јануар 2009; табела 12.)
 - у 2007.г. је 11,26%, а за дугорочне кредите 10,09 % (Статистички билтен НБС 1/2008; табела 12.)

Отписана потраживања по основу раније одобрених кредита у износу од 2.681 милиона динара у целости представљају износ додељене државне помоћи, па је укупна државна помоћ по основу кредитирања под повољнијим условима, 12.651 милион динара.

Фонд за развој Републике Србије је одобравао краткорочне и дугорочне кредите. Према подацима Фонда, до 31.12.2008. године, пласирано је укупно 24.379 милиона кредита а нето ефекат, односно износ државне помоћи је 7.769 милиона динара.

Фонд за развој АП Војводине одобрио је укупно 3.918 милиона динара кредита, а позитивни нето ефекат, односно државна помоћ, износи 1.446 милиона динара.

У 2008 години, Агенција за осигурање и финансирање извоза одобрила је краткорочне кредите у укупном износу од 5.339 милиона динара (без сектора пољопривреде), а ефекат повољније каматне стопе, односно износ државне помоћи је 755 милиона динара.

3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Извештај за 2008. годину је пети по реду годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији, који припрема Министарство финансија. Упоредни подаци најречитије говоре о кретањима апсолутних износа додељене државне помоћи у Републици Србији, али и њеном учешћу у БДП-у. Са становишта правила Европске уније у области државне помоћи, учешће државне помоћи у БДП је далеко важнији показатељ од апсолутног износа додељене државне помоћи, јер чак и мањи износи државне помоћи, могу да наруше конкуренцију. Од овог правила је у Европској унији једино изузета тзв. *де минимис* државна помоћ, за коју Европска комисија оцењује да не нарушава у већој мери конкуренцију на Заједничком тржишту, а која подразумева да по индивидуалном кориснику, у периоду од три године, није додељен већи износ од 200.000 ЕУР.

Доношењем Закона и његовом применом од 1. јануара 2010. године, коначно се успоставља систем контроле државне помоћи. С обзиром да у Републици Србији нема претходних искустава у овој области, неопходна је стална сарадња свих учесника, како би ефекти примене Закона дали очекиване резултате. То се, пре свега, односи на сарадњу давалаца државне помоћи и министарства надлежног за послове финансија, у правилној припреми пријаве државне помоћи, чиме се скраћује време потребно за одлучивање Комисије и, сасвим извесно се може очекивати да у том случају Комисија донесе решење о дозвољености пријављене државне помоћи. Наравно да је на кориснику државне помоћи даља одговорност у правилном коришћењу тако додељене државне помоћи.

Успостављањем система контроле у области државне помоћи, Република Србија испуњава један од веома битних услова из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), односно Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима. Но, доношење Закона и подзаконских аката је само почетни, иако врло важан корак на путу стабилизације и придруживања. Правилна примена прописа је далеко значајнија и биће свакако под сталним надзором Европске комисије.

Иако Закон прописује да је недозвољена свака државна помоћ која нарушава или прети да наруши конкуренцију на тржишту или која је супротна међународно закљученим уговорима, он истовремено прописује и изузетке од ове „опште забране“

доделе државне помоћи. Наведени изузеци дају широке могућности доделе државне помоћи земљи која има статус региона „А,“ што према критеријумима Европске уније, значи да је БДП у тој земљи испод 75% просека на нивоу ЕУ, односно да таква земља у целини, има третман области са изузетно ниским животним стандардом или високу стопу незапослености. Погодности у додели државне помоћи се, у том случају, огледају у могућности коришћења највиших дозвољених лимита и интензитета државне помоћи, пре свега у додели регионалне државне помоћи, али и осталих облика хоризонталне државне помоћи (за мала и средња предузећа, обуку запослених, истраживање, развој и иновације, заштиту животне средине и слично).

Обавеза извештавања о додељеној државној помоћи у Републици Србији је прописана Законом, док ће подзаконским актом, који је у надлежности министарства надлежног за послове финансија, ближе бити уређена методологија израде, рокови за достављање података и рок за подношење извештаја Влади. Придржавање прописаних рокова од стране давалаца државне помоћи је неопходна услов да би се годишњи извештај благовремено припремио и о року доставио Влади на усвајање, чиме се испуњава још један услов из ССП, односно Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима.